Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

DÉPOT LÉGAL

LE DIRECTEUR GÉRANT

SỐ 216 NĂM THỨ BA NGÀY 19 THÁNG 8 NĂM KỶ-TỴ TỨC NGÀY THỨ BẢY 21 SEPTEMBRE 1929 MỖI SỐ 5 XU

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm 5$00	6$00
Sáu tháng 2,80	3,50
Ba tháng 1,50	2,00

Mua báo phải trả tiền trước. Thư và mandat gởi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN. Ai đăng quảng cáo việc riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

敲民

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

Chủ nhiệm kiêm Chủ bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG

Quản lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

BẢN QUÁN Đường Đông-Ba, Huế

Giây thép nói số 43

Giây thép: TIẾNG-DÂN—Huế

Xem đồ làm mà biết tay thợ, đọc quyển sách mà biết được người làm.

MUỐN GIẠY NGƯỜI, TRƯỚC PHẢI GIẠY MÌNH ĐÃ

Nhà xiêu cửa sập, không tự sửa được mà nói chuyện lầu đài kiến trúc, thì ai cũng cho là lời nói ngông; nhức đầu đau bụng, không tự chữa lấy mà nói chuyện thuốc thánh phương thần, thì ai không cho là câu nói nhảm. Sao vậy? Vì mình không làm mà bảy cho người ta làm, thì người ta không tin.

Nghề làm sách cũng vậy. Thuở nay, những người làm sách, vô luận bậc nào, đã làm ra quyển sách mà xuất bản lưu hành, tức là có ý truyền bá cho được xa rộng, lưu truyền cho được lâu dài, để cho người đời, hoặc theo tư tưởng của mình, hoặc học theo văn chương của mình. Nói tóm lại một câu là có ý giạy người vậy.

Tư tưởng « muốn giạy người » đó, theo như câu ông Mạnh-tử nói « đều đáng lo nhứt cho người đời không có cái gì nại hơn là muốn làm thầy người » (人之患在好爲人師), thì có hại. Song cứ như lời một ông hiền-triết khác nói: « Tôi chỉ giạy người dốt hơn tôi », thì đều đó cũng không hại lắm. Tuy nhiên, có một đều cần yếu thiết thực hơn cả mà những nhà trước thuật phải nên chú ý là: « Muốn giạy người, trước phải giạy mình ».

Ta thử xem các nhà trước thuật đông tây xưa nay, đạo-đức đã cao, học thức lại rộng, mà làm một quyển sách gì thì trước khi ra đời, khảo cứu rất tinh tường, lời lẽ rất xác đáng. Muốn làm sử thì trước phải học sử; muốn làm sách cách trí thì trước phải học cách trí; muốn xuất bản một quyển thi thì mình cũng phải thạo nghề làm thi; muốn xuất bản một quyển tuồng thì trước mình phải rành nghề hát. Làm sách như vậy, quyển sách mới có giá trị, mới được người đời hoan nghinh, là vì người làm sách có tư cách làm sách, có đủ giá trị cho người đời tin phục trước khi quyển sách ra đời vậy.

Nước ta ngày xưa không có bản in, mà có in thì khắc bản gỗ, rất là phiền phí. Trừ sở in nhà nước, ngoài ra cá nhân cũng thường có xuất bản, như sách « Gia dinh chí » của ông Trịnh-hoài-Đức, « Việt sử cương-giám » của ông Nguyễn-Thông, « Việt sử ca » (không rõ của ai), cùng những tập văn tập thư của các ông văn nhân khác. Vì sự in sách không tiện nên học giả không lưu tâm về đường trước thuật. Đó là một đều khuyết điểm trong nước, làm cho đường tư tưởng truyền bá phải chậm trễ, học giới không được mở mang rộng rãi; thật là một sự không may cho dân tộc ta. Song có một đều ta nên biết, là phàm những sách đã xuất bản, hay do tay người viết mà còn lưu truyền lại, (trừ ra một thứ văn khoa-cử trường ốc thì không kể), thời đều xuất tự các tay danh nhân cả, những phường vô học dã dối không khi nào xuất bản được quyển sách nào. Vì thế nên những sách lưu hành, dầu là đồ thi văn vô dụng, nhưng cũng có ít nhiều công phu, chớ không phải toàn là rơm rác cặn bã cả. Nói thế không phải hồi hộ mấy ông trước thuật xưa, song cốt nói làm sách có công phu chưa chát, không phải dễ dàng khinh suất vậy.

Từ vài mươi năm nay, ta bỏ lối học chữ Hán mà xoay qua lối học tiếng mẹ đẻ. Đã là tiếng mẹ đẻ, thì ai cũng biết nói, không phải học tập khó khăn như chữ Hán ngày trước. Gia dĩ máy hoạt bản đã sẵn, nhà in lại nhiều, nên đường trước thuật cũng thành dễ dàng hơn ngày trước nhiều. Vì thế mà những hạng « làm sách giạy người » bỗng không mà xuất hiện trong xã-hội ta, một ngày một nhiều. Tựu trung, những nhà Hán học uyên bác, Tây học tinh thông, cùng những kẻ học thức lịch duyệt, đem sở đắc của mình mà làm ra sách vở để du nhập cho người mình những tư tưởng mới, học thuật hay, không phải là không có, song chỉ được một số rất ít. Lan sinh trong cỏ, cá bò đỏ cua, cũng khó bề mở mang phát đạt được. Ngoài ra, phần nhiều là những hạng « không lo giạy mình mà lo giạy người »! (đây là không kể hạng chỉ có mục đích « vét xu », chỉ chăm ích mình mà không tưởng đến sự hại người). Tiếng mẹ đẻ đã không cần chi học tập, mà lối làm văn cũng không phải giảng cứu nghiên cầu; thứ hỏi học vấn kiến thức trong cái não trống không kia, thì quét cáo cả ngày, không gặp được mấy tơ sợi tóc, thứ hỏi tình trạng trong xã-hội, thì mắt lòa tai điếc như đứng trong mấy lớp mây mù. Thế mà gặp đâu nói đó, thấy chi viết nấy, chẳng khác con khỉu líu lo trong rừng xanh, cua bò ngang dọc trên giấy trắng! Vào tai ra miệng dầu Sở đuôi Ngô, khiến những người hữu tâm trông thấy mà đau lòng. Không phải nguy cho nhân tâm thế đạo sao?

Ôi! đều hay mình đã làm được mà sau mới trông cho kẻ khác, đều dở mình không phạm đến mà sau mới trách đến người ta. Như vậy, người ta mới tin phục được. Ở đời việc gì cũng thế, mà nhứt là nghề làm sách, là một cách truyền bá để giạy người. Chớ như khuyên người phải cần kiệm mà tự mình thì chơi bời xa xỉ; mắng người ta là tham nhũng đê hèn mà tự mình thì dã dối gian tham; tư cách không đáng một đồng xu, học vấn không đầy nửa nắm, mà viết ra trên giấy thì mắng trời chửi đất, chê tổ liên, cười ông bà, không còn ai là người vừa mắt! Như thế thì còn nghĩa lý gì!

Ký giả viết bài nầy, không công kích riêng gì ai, chỉ trông anh em đồng bào ai mà muốn làm sách giạy người, thời trước phải tự giạy lấy mình đã.

X. T. T.

PHÉP NUÔI LỢN

(Trích trong sách « Phép nuôi lợn » của ông thú-y Nguyễn-trọng-Trữ)

Chuồng lợn

Chuồng lợn phải để xa nhà ở, và đừng làm ở đầu luồng gió, để mùi hơi hám khỏi bay sang những vùng chung quanh. Hướng chuồng lợn nên xoay về phía Đông cho khô ráo và sáng sủa.

Ở dưới đất, nếu lót gạch được thì tốt; có lót gạch, phải để hơi dốc cho nước tiểu có đường chảy ra ngoài. Nếu không đủ tiền lát gạch, thì phải lấy gạch vụn đổ xuống đất mà nện cho thật kỹ.

Bốn mặt chuồng làm bằng ván gỗ, hoặc lấy những cây nhỏ đóng xuống đất để cao độ một thước 20 phân, cho bốn mặt đều kín cũng được. Mái chuồng lợp tranh cũng tốt.

Nếu có tiền xây chuồng lợn toàn bằng gạch cả, thì không gì bằng. Song ở dưới đất và ở bốn phía trong tường không nên làm toàn bằng ci-măng, vì như thế về mùa đông rét quá, lợn chịu không nổi. Tường để ngăn những chuồng lợn riêng ra cũng phải cho cao 1m,20 và làm dày độ 15 hoặc 20 phân. Những ngăn chuồng dùng để nhốt lợn đực cần phải làm thực chắc chắn: tường nên để cao 1m,50, mà bề dày ít ra cũng phải cho 20 phân mới đủ.

Mỗi cái chuồng lợn nên làm rộng 2m và dài 2m50 để đủ nhốt hai con lợn. Nếu nuôi ít lợn thì chỉ nên làm một dãy chuồng. Khi nào nuôi nhiều phải làm hai dãy hai bên, còn ở giữa để một lối đi rộng 1m,40.

Trong chuồng lợn thì chỗ nằm nghỉ nên để ở tận phía trong; mùa rét phải có rơm rạ cho lợn nằm, còn mùa nực chỉ để một mảnh ván cho nó nằm cũng đủ.

Máng ăn nên để ở phía ngoài, cái mán ăn đó phải để thế nào cho người đứng ở ngoài cũng có thể đổ cháo vào cho lợn ăn được, chứ nếu phải vào tận nơi thì có khi nguy-hiểm.

Phải năng dọn phân ở trong chuồng cho khỏi có mùi hôi hám. Ta nên biết rằng: lợn bẩn là bởi ta bắt nó phải như vậy. Nếu ta trông nom nó cho sạch sẽ, thì nó cũng biết ăn ở sạch như các giống vật khác vậy. Ta hãy coi thế này đủ rõ: về mùa hè, nếu có sẵn nước sạch thì nó cũng thích tắm luôn. Còn như khi nào nó được nằm vào rơm rạ sạch để ở tận phía trong chuồng, thì nó thường chạy ra phía ngoài, cho xa hẳn chỗ nằm.

Nuôi lợn cốt đừng để nó bị lạnh hay nóng quá. Vậy về mùa rét phải có rơm-rạ cho nó được ấm áp. Chung quanh chuồng lợn, nên trồng cây cối cho có bóng mát. Như có sẵn nước về mùa hè nên cho nó tắm cũng tốt. Vả lại bao giờ cũng nên để nó được yên-tĩnh thì nó mới ngủ được nhiều; nếu nó ngủ được nhiều, tất là mau béo.

Ở những chuồng lợn đẻ và chuồng lợn con, nếu có một cái sân rộng để cho lợn mẹ và lợn con có thể hoạt động được nhiều, thì nó ăn mới khoẻ.

Trong những chuồng lợn, phải để riêng vài ngăn rộng rãi (rộng 3m dài 4m) để khi nào lợn đẻ sẽ nhốt nó vào đó. Trước khi lợn đẻ phải quét dọn mấy ngăn ấy cho cẩn-thận, rồi rải rơm rạ sạch cho nó nằm. Đến khi không dùng nữa, phải quét dọn thực sạch sẽ, để lần sau dùng cho tiện.

Ở những chỗ nuôi nhiều lợn, còn phải có vài ngăn để khám xét những lợn mới mua về. Mấy ngăn đó phải để riêng hẳn ra một nơi xa; bao nhiêu lợn mới mua về, phải nhốt riêng ra đó trong 10 hôm; nếu nó không có bệnh gì, thì đem thả nó vào với đàn lợn cũ.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

Bản-báo có trích những chuyện-vui có thú vị đăng trong Tiếng-dân mà in thành sách giấy 38 trương giá 0$09

Ngài nào muốn mua xin hỏi tại bản-báo và các nhà đại-lý của bản-báo.

CHUYỆN HAY

NGƯỜI VĂN-MINH MÀ CÙNG CÒN CÓ THÓI ĐỨT LÓT SAO?

Vô tuyến điện 6 Septembre 1929 có nói một người nghị viên Nhật, là ông Seiroku Tsutsumi, bị sở cảnh sát Đông kinh bắt về tội hối lộ quan trường. Ông có đút cho các viên chức coi việc làm huy chương 30000 viên để được thưởng hội tinh hạng ba.

Người Nhật nghe đã văn minh mà còn có câu chuyện hối lộ là một chuyện lạ. Nhưng cảnh sát bắt một người hội-viên về tội hối lộ thì cảnh sát rõ là văn minh. Người Annam thấy được huy chương cũng nhiều, có lẽ cũng có người như ông nghị viên Tsutsumi trên,

.....

Có lẽ như thế chăng?

H. C.

TẠP-VĂN

Thăm mộ mẹ

Dâng hoa trước mộ ngẩn ngơ hồn,
Con trẻ chân thành giãi tấm son.
Một kiếp ghi xương công dưỡng dục,
Hai vai nặng gánh nợ vuông tròn.
Chiều thu nhớ mẹ buồn hoa cỏ,
Đêm nguyệt thương đời tủi nước non.
Bảng tuyết gửi thân vào cuộc thế,
Cảnh đời dâu bể mắt trông mòn.

Thôn-nữ Việt-an

Đêm thu nhớ bạn

Chiếc bóng phòng văn luống ngậm ngùi,
Thềm lan dạo gót thần thơ người.
Mông mênh giời đất hồn man mác,
Lận đận non sông bước lạc loài.
Trăng giọi ao thu làn biếc ngậm,
Gió lay cành bích lá vàng rơi.
Bạn lan người ngọc đâu xa vắng?
Hồ lệ bên lòng tát chửa vơi.

. . .

Chửa vơi dọt lệ khóc non sông,
Vẫy khắp miền nam thấm Nhị Nùng.
Giời bể mịt mùng thơ nhẩn mãi,
Cỏ cây hiu hắt nói không cùng?
Ba thu tang hải đời thay đổi,
Một giấc phù sinh mộng bập bùng.
Vằng vặc vầng trăng soi lối cũ,
Thề xưa ghi nhớ một lời chung.

Thôn nữ Việt An

THẾ GIỚI THỜI ĐÀM

PHONG TRÀO PHA-XÍT

Ở các liệt-quốc Âu-Mỹ, các nhà đương cục dùng cảm tình kích thích mà cai quản nhân dân: về giáo giục thì lấy cảm tình làm phương pháp mà chung đúc nên cái óc tôn sùng kẻ thống trị; về luân-lý thì tán dương cái lòng nhân từ hảo, cái tự do « tinh thần » hư-không, để mê-hoặc quần chúng. Sao thế? Vì quyền-lợi của chính phủ bản chất xung đột với quyền lợi nhân-dân, nếu lấy lý tình mà cai quản thì sao cho khỏi khươi lòng công phẫn. Dùng lý-tình làm cho người phục tùng không được, thế tất phải dùng một phương pháp chỉ căn cứ vào những hiện tượng khổng lồng trên trời xanh mà không dan díu gì đến thực tế vậy.

Nhưng, khốn nỗi! Đám mù buổi mai gặp phải dương quang thì tất tiêu tán; trong dân gian, lý tình dù bị cảm tình u ám đến bậc nào, rồi một ngày kia chân-lý cũng sẽ hiển hiện ra mà đã phá cái lòng tin phục sai lầm xưa nay. Những việc như thế đã từng xảy ra luôn. Trong những trường hợp khốn đốn ấy, kẻ thống trị mất lòng tin nhiệm của nhân dân, tất nhiên phải xoay xở ngược xuôi mà duy trì quyền lực của họ lại. Vì thế, họ mới trao chính quyền cho giai cấp tiểu tư bản. Giai cấp này xưa nay ngoài mồm vẫn tự do, bình-đẳng rầm rột, nên đối với nhân-dân cũng còn ảnh hưởng ít nhiều. Nhân-dân ban đầu chưa biết chính phủ tiểu tư-bản thành-lập sau ra thế nào, nên chan chứa hy vọng, phản kháng lực vì thế mà tiêu một liền. Đến khi chính phủ rõ mặt là làm kẻ thừa hành cho các nhà tư bản, nhân-dân mới nổi lên phản đối, thì thế lực không còn gì nữa, rồi cái luồng gió phản động nhân thế mà thổi mạnh lên. Đó là nguyên-nhân và chân tướng của chế độ Phát-xít.

Ở *Ý-đại-lợi*, chính phủ Mussolini ra mặt tàn bạo, công nhiên tự mệnh mình là pha-xít. Còn ở Ba-lan, An-ba-ny, Nam-tư-lạp-phu, Áo-đại-lợi, Bồ-gia-lợi, Tây-ban-nha, Lập-đào-Uyên chính-phủ trên danh hiệu thì nào cọng-hòa, nào lập-hiến, nhưng cứ sự thực thì cũng về tay bọn pha-xít cả (Ấy mà cọng-hòa với phát-xít, như trên đã nói, thì chỉ khác nhau một tí về đường thủ-đoạn thôi: một bên thì dùng cảm tình và những chữ tự-do, bình-đẳng trống không mà mê hoặc; một bên thì thẳng tay dùng võ-lực mà đàn áp; thực ra thời không khác nhau bao nhiêu)

Phong trào pha-xít ở Ý đại-Lợi trước đã bàn rồi. Bài nầy xin bàn về phong trào pha-xít ở các nước khác.

Ở *Áo-đại-Lợi*, gần đây báo giới xã-hội chủ-nghĩa có đăng nhiều bài nói về cách tổ-chức và cái dã tâm của bọn pha-xít. Bọn pha-xít có tổ-chức quân-đội bí mật gọi là Heimwehren, dự-bị sẵn sàng đợi đến khi có cơ-hội thì gây nên chiến tranh. Hồi 1928, Ý-đại-Lợi xâm chiếm An-ba-ny (Ahmed Zogou vua An-ba-ny, là người tay chân của Mussolini), giao-thiệp Ý-Nam (Ý-đại-Lợi và Nam-tư-lạp-phu) rất rắc rối, xuýt nữa sinh ra chiến họa. Đảng pha-xít Áo, đứng dòm bên cạnh ngày đêm mong cho Ý-Nam khởi-hấn để mình được dịp ra tay. Họ định rằng họ sẽ tập-trung quân-đội pha-xít về miền biên giới Nam-tư, để quân Ý và quân Hung (pha-xít) đi ngang địa hạt Áo, được chiếm địa vị tốt mà lấn công quân Nam-tư. Đoạn, quân đội Ý sẽ giúp đảng pha-xít Áo mà đổ-sát thợ thuyền và bần nông. Về sau, những lời dự đoán của đảng pha-xít không đúng, nhưng cái chí họ vẫn không vì đó mà tỏa-chiết chút nào. Họ vẫn thân trương thế lực để chờ cơ-hội, đã có thủ-tướng Mgr Seipel ủng-hộ về mặt chính-trị, lại được các nhà tư-bản, tài phiệt giúp tài-chính cho, thì lao-động vận động mãnh liệt thế nào, đảng pha-xít cũng không sợ gì thất bại! Đều ấy đáng hoài nghi lắm, nhưng thuộc về tương lai, ta không thể đoán định cho xác thực.

Ở *Tây-ban-nha*, mấy lâu, tướng tỉnh Primo de Riveria thâu cả chủ quyền vào tay mình, thi-hành chính sách hà ngược tàn khốc. Lao-động, nông dân, tuy phải im lặng nhất thời, nhưng không phải là bị đốn tỏa luôn đâu. Năm nay, học-sinh Cao-đẳng học đường bãi khóa và vận động đánh đổ chính phủ, phong trào bùng bột một hồi rồi lại phải khuất ẩn. Riveria thấy thế, « hứa » sẽ lập hiến pháp mới. Hiến pháp mới nay đã ra đời, nội dung xem rất tân kỳ. Quyền hành chính ủy cho chính phủ, do quốc vương (chủ tịch) và các bộ trưởng tổ chức; chính phủ không chịu trách nhiệm đối với nghị hội. Quyền lập pháp ủy cho một nghị hội; nghị viên một phần nữa do phổ thông tuyển cử ra, 30 người do quốc vương chỉ phái và được nhiệm kỳ vĩnh viễn, còn bao nhiêu thì do những cơ quan Chức nghiệp hoặc Giai cấp cử ra; nghị viện không có quyền chất vấn chính phủ, chỉ được « trần tự » những đều nhũng lệ cùng quốc vương, nhưng những lời trần tự ấy, phải đệ lên Quốc gia hội đồng (gồm thái tử, thái tôn, giáo chủ, các nhà quân chính, tài phiệt v. v. . .) xét đã. Hiến pháp nầy thật là xưa nay có

(Xem qua trương nhì cuối cệt nhứt)

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

BIÊN BẢN HỘI ĐỒNG THƯỜNG-NIÊN NĂM 1929 VIỆN NHÂN DÂN ĐẠI BIỂU TRUNG KỲ

(Tiếp theo)

Ông nghị trưởng nói : Chúng tôi muốn nhân nhịp đạc điền mà xin nhà nước lập luôn Hội đồng phân hạng cho có một điền bộ đích thực và khỏi sự thiên trọng thiên khinh chớ không phải biểu lầm việc đạc điền với việc phân hạng.

Quan Đại-diện nói : Nếu lập một hội đồng chuyên việc xét phân hạng thì mất nhiều thì giờ và không tiện. Chỉ những khi các điền chủ kêu nài về việc phân hạng không công bình thì sẽ cử ngay Hội-đồng để khám xét lại.

Ông Hà-Đăng nói : Khi tôi làm nghị trưởng phòng Tư – vấn năm 1921, việc đạc điền mới trù làm ở tỉnh Nghệ-An, chỉ bắt dân Nghệ-An chịu 50.000$. Khi ấy Quan Khâm có nói : đó là tiền phụ phí, còn tiền phí tổn thì ngân sách Đông-pháp chịu, nhưng tôi có xin để cho ngân sách chịu cả, rồi khi nào có tiền bài ban đó và văn khế trả cho ngân sách, nay tôi xin nhắc lại đều yêu cầu đó.

Quan Đại-diện nói : khi đó là mới thí nghiệm đạc điền ở Vinh, nên có vay trước của dân năm vạn đồng, để làm phí tổn, nay chính phủ định trả số tiền ấy lại cho dân, năm nay sẽ trả 27.000$ trước, từ nay về sau hễ tỉnh nào đạc điền thì có ngân sách Đông-pháp cho mượn tiền phí tổn, không phải mượn của dân nữa.

Ông Hà-đăng hỏi : Nhà nước trả cách thế nào ?

Quan Đại-diện nói : Có lẽ chính phủ trả cho dân mà gởi tại nhà ngân hàng tỉnh hạt, biên làm tiền gởi của các làng.

Ông Nghị trưởng nói : Chính phủ có thể trừ vào thuế điền thổ cho dân cũng được.

Quan Đại-diện nói : Trừ vào thuế điền thổ cũng khó khăn và dễ sinh tệ lắm.

Ông Đỗ-Khuyến đại biểu Nghệ-An nói : Như vậy tiền của dân thì mỗi mẫu đã có số mục rõ ràng, vậy xin nhà nước trừ số tiền ban giao văn khế cho dân.

Quan Đại-diện nói : Trả thế cũng phiền, vì biết một người bao nhiêu mà khấu, cách trả tiền mà gởi vào nhà ngân hàng thì tiện lắm.

Khi nào dân muốn lấy tiền ở Ngân-hàng ra mà trả tiền bản đồ và văn khế thì cũng dễ lắm, vì mỗi làng có số riêng kể từng điền chủ

Ông Đặng-cao-Hối hỏi : Tiền phí đạc điền mỗi mẫu hết chừng bao nhiêu ?

Quan Đại-diện nói : Tùy theo từng nơi, sở phí không nhất định, nên không biết chắc.

Ông Trương-trọng-Cầu đại biểu Phú-yên hỏi : Lấy gì làm chuẩn mà định hạng điền thổ cho đúng ?

Quan Đại-diện nói : Tùy theo hoa lợi mà định.

Ông Trương-trọng-Cầu hỏi : Theo giá hoa lợi bao nhiêu là nhất hạng, bao nhiêu là nhì hạng, để dân theo đó mà tương hạng để bổ thuế cho được công bình.

Quan Đại-diện nói : Giá hoa lợi mỗi nơi một khác, không thể nhất định được.

(Còn nữa)

---

một không hai ! Mà khen cho cái tài trí của Riveria khéo phản lại phục khứ, chế tạo ra một bức mành mành tuyệt xảo để che chân tướng của mình ! Nhưng xét ra cho kỹ, thì đó cũng là một bước nhượng bộ : cái hiến pháp mới mà xuất hiện là tỏ cho ta biết rằng nhân dân Tây ban nha vẫn còn lực lượng bức Riveria phải thiên phương bách kế mà duy trì địa vị, chớ không thể công nhiên đàn áp được nữa. Gần đây mới có tin rằng các đoàn thể Lao động phát biểu tuyên ngôn thư để cảnh cáo công quốc dân, phô bày cái chân diện mục của Hiến pháp. Xem đó, ta dám đoán trước rằng chính phủ độc tài không chóng thì chầy rồi cũng bị khuynh phúc vậy.

(Còn nữa

H. D.

Như thế có khỏi bất công không ?

Hôm bạch vào Quốc-Học vừa rồi, trong giờ khẩu vấn, cha dắc con, anh dắc em, cùng nhau đến trường mà gởi cho các ông thầy khảo thí Annam.

Thì là để xét sức học chứ dùng thế quen biết gởi gắm như vậy thì sao khỏi có chỗ không công được. Nhà học chánh có thấu chỗ ấy không ?

Xem bạch lai cảo

Cô Trâm bị giải về Huế

Việc cô Đỗ thị Trâm bị bắt ở Phú-Mỹ hôm 4 Août đã đăng trong số báo 213 ra ngày 11 Septembre. Nay được tin rằng cô đã bị giải về Huế hôm 14 Septembre 1929. Qua ngày 15 Septembre, quan đòi cô lên Công đường hỏi tên họ và quê quán . . . rồi cũng bảo đem cô trở vào lao như cũ.

L. C.

Lại chuyện hiếp cu ly xe

Bữa 17 Septembre, nhằm lối sáu giờ chiều kỵ giả dạo chơi trong Thành gần cửa Hiển-nhân, thấy một chiếc xe kéo chở một người đầm tây, một chiếc xe nữa chở một người vú nuôi ẵm một đứa con nít và một chiếc xe đạp thì một ông tây còn trẻ tủi cởi.

Đi khỏi cửa Hiển nhân độ mấy bước, cả thảy đều dừng lại ; một người cu-ly xe bỏ gọng xe, tay bịt mắt, bẹo bạo nói : « Đánh người ta sưng mắt, mà còn không trả tiền sao ? Rõ thật bất nhân ! chỉ ngồi cho nhịp xe chúng . . . ». Bây giờ mụ vú xuống đi chưn còn cái xe kia và chiếc xe đạp cứ đi, ông tây cởi xe đạp vừa đi vừa cười coi bộ rất đắc ý.

Nghe đâu ông tây nầy chẳng người đâu lạ, chính là M. M... mà ở thành phố nầy ai cũng đều biết. Ông ta gặp anh xe kéo nọ gần sở giây thép kêu lại đi. Nhưng người cu ly đau chưn chạy không nổi và xin ông kêu cái xe khác. Thế mà ông cũng ép đi cho được, nói rằng chỉ qua nhà mình ở đầu cầu Trường-tiền thôi. Nhưng qua khỏi cầu ông lại bảo đi vào sở canh nông. Vì thế mà chạy đến cửa Hiển nhân, anh xe kia đuối sức, đi không nhanh được, nên bị thoi, mà không được xu nào. Cu ly xe mà gặp phải ông nầy luôn, thì có lẽ bị chết đói. Khốn thật !

Nghe thấy

THỪA-THIÊN

Phải dò cho kỹ kẻo lầm

Ở phường Đệ-lục, gần bến Đò-cầu, có một cô con gái chừng 24 tuổi, đã gả duyên với một thầy Trợ giáo. Nay cô lại dăng dính với một chàng công tử làm việc ở Tourane. Ngày 31 Août cô bỏ nhà ra đi theo « người thương » có đem theo nhiều đồ nữ-trang và tiền bạc. Cách vài hôm sau người nhà theo tìm thì thấy cô tại nhà tên Th., của cải đều bị « người thương » đó quơ sạch.

Vẫn biết chị em không thể « đặt đâu ngồi đấy » như xưa được, song ở đời nầy những kẻ chuộng tiền hạm vui như chàng « công tử nói trên không phải là ít, nếu chị em chỉ bằng nơi một lời nói, một giọng cười, mà không dò xét kỹ lưỡng thì không khỏi lầm được vậy.

H. H.

THANH-HÓA

(HÀ-TRUNG)

Đường phóng thủy bị ủng tắc

Tổng Ngọ xá chúng tôi ba mặt núi một mặt sông, dân cư 17 làng, trừ một làng ở ngoài đê (Tương-lạc) và hai làng ở riêng khu vực khác (Ninh-thôn và Cửu-thị), còn 14 làng thời điền địa hơn 1700 mẫu. Có ba cái cống để tiêu nước: một cái ở Trần thôn chảy qua Bình lâm, ra sông Lèo ; một cái thì ở lại Trang các chảy qua Phong-vân, ra cầu Đa-quả ; cái thứ ba ở Ninh thôn (gọi cống đường du) chảy qua cánh đồng Ninh thôn (độ 200 mẫu) ra cầu Ô-mục. Hai cống sau nầy chảy vào sông Chiếu Bạch, qua địa phận hai tổng Phi-lao và Nam bạn, rồi nhập vào sông Cử (thuộc tổng Trung bạn), xuống bể. Sông nầy thuộc cả bốn tổng, tổng chúng tôi quan thiết hơn mà không kiểm cố, nên lâu ngày khúc thì bị lấn hẹp, khúc thì bị bồi lấp, lòng sông chỉ thông được độ một thước năm thôi (xem chỗ cầu giáp giới Ô-mục và Phi lai thì rõ.)

Dân chúng tôi hễ đến mùa mưa, thì ba mặt nước núi đổ xuống, trong nửa ngày đã lụt ngập cả đồng ; còn mặt gồi thì nước sông Lèo dâng lên, cống Trần thôn phải đóng lại. Chỉ trông mong vào hai cái cống kia chảy ra sông Chiếu-bạch, rồi ra sông Cử để tiêu mau nước lụt trong đồng. Nhưng cống Trang các thì nhỏ hẹp, và đường nước quanh co tiêu tiết không được là bao, mà sông Chiếu bạch lại bị ủng tắc chảy chậm lắm. Còn cống Đường du thì rộng hơn và đường nước thẳng hơn, nhưng mấy năm nay bị làng Ninh thôn cố giữ không cho tháo, cứ dùng võ lực thị uy thôm mới đây họ đón đánh năm người điền hộ Thương Phú bị trọng thương, họ làm như thế thiệt ích kỷ vì đồng của họ ở đất cao, nếu có tháo cống thì lúa họ cũng không hại gì). Vì vậy mà mùa nầy lúa đồng chúng tôi bị ngâm nước mất sạch. Mấy năm trước chúng tôi đã có đơn kêu ; nghe đâu Quan Phủ đã có bẩm Tỉnh, nhưng hiện chưa thấy có hiệu quả gì. Dân chúng tôi, đường phóng thủy bị ngăn lấp như thế, 14 làng quanh năm chỉ có nghề làm ruộng mà mùa màng mất lụt năm nay nửa là bốn năm luôn, hiện tình cực kỳ khốn đốn. Vậy dân chúng tôi xin có mấy điều thỉnh nguyện như sau :

1/ Xin phái khám đường sông Chiếu bạch và sức cả huyện, hay mấy tổng tiếp giáp, bới đào lòng sông mà chước trừ cho những công việc phải làm nơi khác, để đường phóng thủy được tiện lợi như xưa.

2/ Sức cho làng Ninh-thôn tháo luôn cống để dồng chúng tôi có đường tiêu lụt.

Được như thế thì mùa sau chúng tôi mới có phần hy vọng và nhờ đó để mưu sự sinh tồn.

Dân tổng Ngọ - xá lai cảo.

HÀ-TĨNH

Cụ Lê-Huân bị bắt

Nghe tin cụ giải nguyên Lê-Huân, quê làng Lạc-thiện, phủ Đức-thọ đã bị bắt giam tại nhà pha Hà-tịnh.

Được tin

(KỲ-TRÚC)

Cậu Ấm làm oai với mụ đò.

Mới rồi tôi qua chuyến đò với một cậu Ấm tên là Ng. v. B., con một vị quan hưu.

Qua xong, hành khách đều trả tiền, chỉ một mình cậu không trả. Chị đò chấp tay xin tiền. Cậu trả lời rằng : « Mầy có biết tao là ai không ? Sao mầy không để tao đi riêng một chuyến đò, lại tao kêu mầy không dạ ? nay còn đòi tiền sao ? » Nói xong, cậu ra đi.

Cách cướp cơm của người nghèo như thế nầy có phải là xấu hổ hèn mạt không ?

Người qua đò thấy

QUẢNG-NAM

(TIÊN-PHƯỚC)

Lại câu chuyện cử lý trưởng

Nguyên lý trưởng làng Cẩm-long tên là Huỳnh-Hạnh tạ thế, ngày 15 tháng năm Annam, thân nhơn đem triện nạp lại Huyện. Cách ít ngày quan sức chánh phó hiệp đồng về lần cử. Chánh phó tổng về tại đình đòi viên hào dân hộ ra sát cử, khi ấy lần cử ba người : Lê Khương (hương bổn) Lê - Mẹo (hương mục) Phạm-Mẹo (hương kiểm). Tổng lý viên hào làm đầy công cử về trình quan. Cách vài ngày quan phát niêm yết, thì đồng dân đều tuân, đã được hơn một tuần chẳng ai kêu nại, chỉ có một người dân biệt ngụ tên là Phạm Du, một tên dân tịch là Phạm-Sưa và một tên linh mộ là Lê-Đức, làm đơn kêu quan rằng : ba người đó không có tư cách làm lý trưởng. Quan chấp đơn, rồi phái Cửu phẩm Ng Dụng và chánh tổng Nguyễn Liên về lần cử lần khác. Dân chẳng biết cử ai, nên hai ông ấy làm giấy phúc, quan sức đòi viên hào, và Lê - Khương, Lê - Cây, Phạm - Trân lên tại nha, rồi phát niêm yết lần khác, thì thấy yết tên ba người Lê-Cây, Lê-Khương, và một người dân đã ngụ tại Phú nhiêu là Phạm Trân, khi ấy dân mới rõ rằng em kêu cho anh đứng dự cử, người đứng đơn kêu vụ cử trước đều là anh em của Phạm-Trân cả, mà vụ cử sau thì thấy Phạm-Trân đứng dự cử, vả lại Phạm - Trân là một tên dân biệt ngụ, bởi vậy dân làm đơn lên quan xin triệt Phạm - Trân ra. Quan cũng chấp đơn. Ít lâu thì thấy quan sức trát về đầu tiêm, phái thầy chánh xuống đặng sắp đặt trước. Thầy chánh sắp đặt một cách rất nghiêm. Khi đó làm một bổn ký hiện diện, rồi sức dân ký hiện diện, người nào không bằng lòng thì lại roi đánh miệng la, và sức làng làm ba cái gông để tại đình, sáng ngày quan xuống tại đình, thì đồng dân đều xin quan xét lại. Quan dạy rằng : Nếu không ưng Phạm-Trân, thì cử tiêm 2 người, vì thế nên dân không

Dầu nầy là thuốc học - trò, Năm canh đèn sách, gió lỏ sương pha.

MẠO HIỂM NỮ' HIỆP

(PHÚC - NHI - MA - TỬ TRINH - THÁM - ÁN)

Dịch - giả : XÀ-TÚC-TỬ

Số 44

CHƯƠNG THỨ CHÍN

Quớt trạng của ông PHÚC-NHI MA-TỬ

(Tiếp theo)

Ân Cần nói : Bảo tôi nói thế nào cho người mua báo phải để mắt và chú ý vào một nơi nào, thì cái vấn nói cần tôi không thiếu gì cách. Nói cho người ta phải cảm giác, đến đó rất dễ. Song chiếu theo nhân tình thông thường thì tôi chỉ có thể theo phương điện tàn vấn mà luyến trượn thì mới hiệp cách phổ thông, nếu bình không mà để khỏi đến mục Quảng cáo, khiến cho họ chú ý xem xét, thì thành ra một cách đặc biệt ; e những người làm tức tưởng tế, hồ nhân đó mà biết được mối mánh, lại đinh lòng nghi, biết rằng lời nói ấy với sự tình nầy có quan hệ nhau ; dầu cho người trầm tĩnh kín đáo, ngoài thanh sắc không lộ chút nào, mà trong khi vô ý, cũng không khỏi có một ít dấu tích bày ra, thì mình có thể khuy được tâm lý họ chút đỉnh.

Bạn ta nói : Như lời mầy nói, thì chỉ có một cái vấn đề cần phải giải quyết mà mầy có thể đương cả hoàn toàn trách nhiệm. Mầy cứ ngẫm nghĩ cho ra, đợi đến sáng mai mà nghĩ chưa được phương pháp gì, thì lại đây ta sẽ vẽ cho. Như mà thí nghiệm trong bầy người nữ chủ đó mà không có cái gì cầm chắc cho được bằng tâm phần đặng quyết định nàng nữ hiệp ấy ở trong đám đó, thì sáng ngày lại đây, cho đến ba giờ chiều, mầy phải chịu khó nhọc, gắng sức tìm cả bốn phía chung quanh, không nên trễ nhác mà hỏng việc.

Ân-Cần nói :

Tôi đâu dám thế. Tôi đã nhờ liên tinh kéo dắc trong lúc bình không mà được người sang để mắt đến, cái hy vọng ngày sau còn dài, một việc như vậy, tôi đâu dám tự an hèn yếu mà từ chối để cho phòng hại đến việc Bà tước và tôn hại sự tín dụng của tôi hay sao ?

Câu nói của Ân-Cần, cử tọa đều cho là phải. Bà tước bèn thò tay vào túi lấy tiền vàng mà trao cho Ân Cần và bảo rằng : Cứ như lời nói trên thì ngày mai, phải mua thêm các thứ báo, mầy hãy cầm cái nầy mà đi sắm. Còn mẹ mầy ở nhà, chắc là lòng thường trông nhớ mầy, mầy phải cậy người nào chắc chắn, đưa tiền về cho mẹ mầy và bảo tin cho biết ở dưới nầy bình yên, cho mẹ mầy được vui vẻ. Như cái gì nên thu xếp thì thu xếp trước, đợi đến ngày công việc bọn ta làm xong thì mầy về mà đón mẹ mầy cùng xuống ở nơi nhà HẢI-ĐỨC nữ-sĩ v. v.

Ân-Cần nghe mấy câu nói ấy, rất lấy làm cảm kích, cùng vào phòng ăn ăn cơm chiều, rồi cùng lối bên phòng HẢI-ĐỨC xem nàng nống thuốc, và nhân đàm một hồi. Ân-Cần đem cái kế hoạch đã định, cùng cái ân huệ của Bà tước đối đãi với nó, thuật cả đầu đuôi cho HẢI-ĐỨC nghe ; HẢI-ĐỨC cũng lấy làm vui. Đêm ấy việc gì cũng sắp đặt xong. Nhân HẢI-ĐỨC sáng ngày lại phải một phiên lao động nên ta bảo nàng phải đi nghỉ cho sớm, và ta đem Ân-Cần về phòng bên nầy mà nghỉ. Về đến phòng thì thấy bạn ta mặc cả sắc rượu hồng hồng, nghe đã vào trong làng mộng rồi. Ta không muốn kinh động làm cho bạn ta mất giấc ngủ, bèn đóng cửa phòng, cùng Ân-Cần đều đi ngủ. Ân-Cần là một đứa con nhà nghèo khổ, trong mộng tưởng nó thật không nghĩ đến : chỉ trong một ngày mà hốt nhiên nhờ đâu đưa mình lên trên tầm mây, đứng vững chưn nơi thành Luân-đôn. Làm một đứa trẻ con bán báo, thế đã mãn nguyện đắc ý biết bao rồi ; để đâu thời vận đến, nàng HẢI ĐỨC đã đảm nhận về việc ăn, mặc, ở, của hai mẹ con và khoản phí về vụ giáp học, còn ngày sau Phúc-Trinh-thám lại thu dùng làm học trò, bao nhiêu hy vọng về sau, đều bày tỏ ra trước mắt. Từ ngày hôm nay, trong lòng Ân-Cần, nỗ nang vui vẻ, cách khái hoạt không bút nào vẽ ra cho hết được. Bởi thế nên trọn ngày mệt nhọc lăng xăng mà đến lúc bảy giờ, nó cũng quên cả mỏi mệt, rồ rồm rồm, cứ kéo chuyện ra nói mãi cho ta nghe. Ta sợ nó làm kinh động đến giấc ngủ của bạn ta nên ta ngăn nó không cho nói mà từ nằm yêm, chỉ để nó nói thơ thẩn một mình. Ta nằm yên một hồi rồi ngủ trước, còn nó nằm nói thầm thầm không biết nó ngủ khi nào. Vừa đến sáng ngày, ta cùng bạn ta đều giậy mà nó còn ngủ yêm. Bạn ta gọi mãi, nó mới lồm ngồm ngồi giậy và thần rằng : Cha ôi ! Ta mới tiếp gặp thời vận khá khá mà đã đổi ngay lành chất đi hay sao ? Sao mà hôm nay lại ngủ ngon mà ngủ quên đến thế ? Nó vừa xe hai bàn tay xát vào con mắt một hồi, rồi bước lối cửa sổ đôm ra ngoài trời mà nói : May ! chưa hề gì ! còn có thì giờ đi phát mấy tờ báo kịp. Nói rồi chạy đi thay áo và lật đật ra đi. Bạn ta kêu đưi trở lại mà hỏi rằng :

Cái phương pháp tao hồi mầy hôm qua, mầy đã nghĩ ra cách gì giải quyết chưa ?

Ân Cần nghĩ sửng một hồi, rồi lắc đầu nói : Cũng chưa có cách gì là hoàn thiện. Bạn ta cười mà nói :

Mầy thực là ở trong giấc chiêm bao mà lại đây, vậy tao bảo : Mầy hãy nhớ mấy lời đối phó với bọn ta bữa trước là gặp ai hỏi mầy, mầy cứ cáo trước rằng : Tôi là một đứa trẻ con không biết chữ. Những tin tức nọ kia, là cứ theo lời những người làm việc trong nhà báo họ nói cho tôi nghe mà tôi thuật lại đó thôi, không biết là ở đoạn tân văn, hay là mục quảng cáo. tôi không nhớ cho rõ ràng ; hoặc giả trong khoảng quảng cáo có đều ấy cũng không biết chừng v. v. Mầy cứ cách ấy mà nói thì người ta nghe không ai nghi, tìm trong Tân văn mà không thấy tự nhiên người ta tìm đến mấy cột Quảng cáo. . . Trong lúc nói chuyện, NGÀI TỪ đã mang đồ chải gội đến, bạn ta nhường cho Ân-Cần chải gội trước rồi ra đi. Bạn ta lại dặn thêm mấy câu : Như có mối manh gì, phải mau mau trở về mà bảo cáo cho ta biết. Còn như không gặp gì thì chừng hai giờ rưỡi đồng hồ phải trở lại đây ; tao sẽ sắm cho mầy một bộ đồ mặc và có việc cần mầy phải đi một nơi nọ.

(Còn nữa)

CREDIT FONCIER DE L'INDOCHINE
(ĐÔNG-PHÁP-ĐỊA-ỐC-NGÂN-HÀNG)

Cho vay { Cầm nhà đất / Cầm đồn điền / Làm nhà / Tậu nhà tậu đồn điền

Giả góp từng tháng nát gốc nát lãi, như góp bọ giả từng năm, từ MỘT đến MƯỜI năm

Lãi rất nhẹ — Cách giả dễ dàng.

Bản-Hội có nhận vẽ các kiểu nhà giá tính rất hạ

XIN HỎI THỂ LỆ TẠI :

HANOI — *Hội Sở Bản Hội 89 phố Francis Garnier*

TOURANE — *Maître* PHAN-CAO-ĐOÀN,

Lục-Sự kiêm Quản-Lý Văn Khế tại Tòa Án

bằng lòng mà câu chuyện cử lý trưởng phải còn lôi thôi. . . .

Biết chuyện lai cảo

L. T. S. Câu chuyện bầu cử tổng-lý trong thôn quê thường hay sinh sự rắc rối, không phải là không phiền dân. Xét cái nguyên nhân, thì một là tại làng không biết thuận xử với nhau, hai là quan không chịu làm cách trực triệt, nên bọn tự vị và sinh sự, mới nhân đó mà gây ra sự kêu kiện đánh ze. Nếu quan trên thi hành một cách minh bạch dân dị và quả quyết thì mới có thể trừ cái tệ nầy được.

Vì như làng nọ khuyết Lý trưởng, thì trước ngày bầu cử lối ra là mười ngày, sức cho làng nọ phải nhóm viên hào cùng dân mà chọn người ứng cử, rồi làm biên bản kỹ tên minh bạch, một mặt thì trình lên quan, một mặt thì niêm yết cho đồng dân biết. Ai có kêu kiện gì chỉ hạn trong ba ngày sau khi niêm yết. Nhưng kêu kiện thì phải có lý do đích thực mới xét, sau cái hạn ấy thì đơn từ gì nhứt thiết bác khước cả. (Thường thấy các làng đến ngày quan về bầu cử mới niêm yết những tên ứng cử, thật là trái lẽ). Đến ngày cử thì trong lác bỏ tiền cho dân được tự ý. Như thế trong mấy người ấy, ai hơn tiền là được. Kêu rồi mà không được quá bán thì cũng trong 3 người đó, tiền lại lần thứ hai, ai hơn tiền là được, không lôi thôi gì nữa. Một làng như thế mấy làng khác thấy vậy làm theo, tự nhiên cái thói dâm thọc quấy rối một ngày một giảm đi. Người xưa có câu: « Thiên hạ vẫn vô sự, tại bọn hám quấy rối, 天下本無事庸人擾之耳 » Mấy nhà trách nhiệm nghĩ sao ?

(TAM-KỲ)

Cái nợ Tiên-Long ! ! !

Về câu chuyện « Tiên-Long Thương-Đoàn », gần đây bản-báo có tiếp được nhiều bài lai cảo đại ý như nhau, không sao đăng hết được ; duy có bức thư dưới nầy có hơi mới nên xin đăng lên đây để bà con rõ

L. T. S.

Nhơn bữa 30-8-29 ông Cò đến nhà ông Trương-Nhượng để đòi nợ Tiên-Long, vì ông N. làm đầu tích có người mất nợ. Nghe đâu bữa đó đi đòi 6, 7 chủ, tới đâu chủ mất nợ phải trả tất cả nợ, và phải phạt thêm 8$00 nữa.

Lại trong một cái phố thấy 5,6 ông đầu tích đương ngồi than thở bàn luận cùng nhau, như sau nầy :

« Khi đầu chúng ta chơi họ Cải-lương, chỉ tin một quyển điều lệ của ông Trần-quang-Đoàn làm ra, đóng một cho vay hai, giúp đỡ cho con nhà thiếu vốn buôn, và lại nói có hai chính phủ chứng, vậy nên ai cũng rán mà chơi cho nhiều tích.

Đến sau thấy các báo chương nói rằng ông Trần-quang Đoàn chính là ông Trần-quang-Huy trước đã làm sup hội Ích-Hữu thơ-xã ở Hà-nội, từ đó ai nghe đều tên Trần-quang-Huy cũng rùng mình sởn ốc, vì thế mà ông khó bề kiếm. . . . . được. Ông bèn đổi tên là Trần-quang-Đoàn. Tiếp đó lại thấy ông Trần quang-Huy bị phạt 1000f vì tội lập hội không xin phép Chính phủ. Từ đó nên lòng người hơi rúng-động một ít, nhưng cũng còn một số người tin nữa.

Sau ông Trần-quang-Huy lại ra một tờ giấy tạm cho vay một trong 2 tháng, kể từ 22 Mai. Câu sau có nói hết hạng 2 tháng thì đóng một vay hai như thường. Vừa hết hạn, ông lại ra một điều lệ nói cho vay một luôn. Câu sau ông nói tùng, ai dầy đủ gia sản thì cho vay gấp 5, 10, 15, 20 cũng được. Cách 11 bữa thấy nhà Đại-lý T. L. yết cư cho vay một mà thôi.

Đến ngày 1-8-29 ông Lê-đình-Dy thôi làm Đại-lý T. L. ; ông Chánh tổng tổng Chiên-Đàn là Đinh-Khải lên thế. Ông Khải lại ra Faifoo đem ông Cò về đòi nợ, trả đã cố nhiên, mà lại bị phạt nữa, chơi họ để kiếm vốn buôn, ai hay chơi họ rồi phải bán gia sản ! ! nghĩ có buồn không » ?

Một người Tam-kỳ lai cảo

(THĂNG-BÌNH)

Xét nhà

Hôm 3-9-29, quan phủ và thầy thông, thầy đề cùng sáu người lính lệ đến xét nhà ông Võ-mạnh-Phát ở chợ Hưng Thạnh.

Cũng trong ngày đó quan lại thẳng ra chợ Phước-Ấm xét nhà cậu Nguyễn-Hiền (con ông Kiểm-Biện, có vào Nam-kỳ kiếm nghề làm ăn). Cậu Hiền bị bắt giải về nha giam năm sáu ngày.

Luôn trong một ngày ấy quan đến xét nhà ông Trùm-Bồn và ông Nghè-Xuân ở làng Hà-lam.

Cách ngày bữa sau quan cho đòi mấy người bị xét nhà lên khai rồi cho về.

L.

(QUI-NHƠN)

Xét nhà và bắt người

Hôm 4 Septembre 1929, lúc 5 giờ chiều, ông Cò và viên Bang-tá Qui nhơn đến xét nhà ông Trần-trọng-Cơ. Lúc ấy ông Cơ không ở nhà. Khi ông về thì ông Cò và viên Bang tá đã xét xong đi về rồi, ông liền đến sở Cảm hỏi . . . . Rút cục ông Cơ hiện bị bắt giam.

Biết chuyện lai cảo

(PHÚ-YÊN)

(TUY-HÒA)

Xét nhà bị bắt

Ngày 29 Juillet, quan Phủ và hai tên lính đến xét nhà Hòa-hưng và nhà Hòa-thái.

Qua ngày 2 Août, quan Án, quan Phủ, quan Kinh, viên Thừa-phái, viên Đội-lệ và Phó-tổng chia phe nhau đến xét mấy nhà nầy :

1°) Nhà Chi-điểm hội buôn Hưng-nghiệp-hội-xã.

2°) Nhà ông Phan-Thành (cựu Pháp-giáo).

3°) Nhà ông Phạm-Lê (người làm việc hỏa-xa).

4°) Nhà ông Đỗ-Cảnh.

5°) Nhà Hòa-Hưng.

6°) Nhà ông Trần-Chương (Thư-ký chi điểm Hưng-nghiệp-hội-xã).

Ông Phạm-Lê và ông Trần-Chương bị bắt, hiện còn giam tại tỉnh.

Rõ chuyện lai cảo.

(KONTUM)

Kiện sao không xử

Tên Võ Kế lý trưởng làng Hội-thương vì phú thâu (ai lảnh bài chỉ phải nộp cho va 0$20 mới được lảnh) và làm nhiều đều ức hiếp cho dân, nên cách một tháng nay bào lý và dân có phát đơn kiện tại viên Bang-tá và tòa Đại-lý Pleiku, nhưng chưa thấy xử ra sao. Ngày mồng một tháng 7 ta đã kêu quan Đạo mà tới nay cũng chưa thấy xử.

Cái nạn phú thâu và bán bài chỉ ở xứ ta không phải là ít, thế mà dân có kêu thì cũng chẳng có hiệu quả gì. Nghĩ có thiệt thòi không.

S. B.

BẮC-KỲ

(HANOI)

Đại hội-đồng thường niên của viện Dân-biểu Bắc-kỳ

Đến ngày 24 septembre 1929, viện Nhân-dân Đại-biểu Bắc-kỳ sẽ họp Đại-hội đồng thường niên tại hội quán hội Khai-trí-tiến-đức, phố hàng Trống.

(CAO-BẰNG)

Sự thiệt thòi riêng của dân châu Quảng-Uyên

Ở miền thượng du (Cao-bằng) có lệ phải đi phu (đập đá rải đường) ; ai làm xong 12 thước đá thì được 1$80. Người khỏe làm ít ra cũng ba tuần lễ, người yếu thì một tháng. Ôi ! làm một tháng được 1$80, hỏi ăn cháo phỏng có đủ không ? Cái kiếp dân đen nắng mưa dầu giải, suốt ngày giòng giả ngồi ở vệ đường, gạo đùm cơm gói, của nhà mang đi, người có còn khá, kẻ nghèo vay công lĩnh nợ, ruộng làm một mùa, đang khi cấy gặt cũng phải bỏ mà đi, mùa màng hư hỏng không sao khỏi chết đói. Thật là khổ sở. Dân đã vào kêu quan Tỉnh, nhưng không thấy xét xử ra sao.

Giạo tháng Avril quan Thống-sứ Robin đi kinh lý, dân Thạch-lâm làm đơn kêu, ngài thương tình dân nên có ra lệnh : Nếu ai đi phu thì được 0$30 một ngày, cũng như làm thuê. Cái lệnh đó có lẽ dân chỉ riêng dân châu Thạch-lâm được hưởng hay sao ?

Dân lai cảo

AI-LAO

(MINE BONENG)

Cái nạn của dân nghèo

Boneng ở trong hạt Phontion xa kilomètres thuộc về tỉnh Thakhek, ngày 24 tháng 8 tây khi 7 giờ có xảy ra một cái nạn rất ghê. Trong bọn dân nghèo lên học máy ở Boneng có tên Đăng là một người lính, ngày trước có sang Pháp giúp việc trong khi Âu chiến, sau về theo mộ lên ở mỏ ấy. Lê Đồng làm chủ hội Ái hữu ở mỏ nầy, thân tiền người bà tánh dắt mở nghĩa tự lập hội Ái hữu. Tên Đăng có cùng được 27 đồng. Bữa 22 tháng 8 tây có tên cu ly chết hơn một ngày đêm, mà để cho tên Đăng chôn cất. Tên Đăng bèn nói : Thầy Lê Đồng chỉ thâu tiền mà hút thuốc phiện, còn người ta chết thì không ngó đến. Lê Đồng và một người tây nghe được đến đánh tên Đăng phải thiệt mạng. Nghe có quan thầy thuốc Tây mổ khám nói dập lá lách rồi chôn liền. Công việc hỏi chưa xong.

Mong quan trên xét cho kẻ chết oan.

Dân Hà tịnh

SÁCH CẤM

Nghị-định Tòa-Khâm ngày 17 Septembre cấm lưu hành và tàng trữ trong xứ Trung-kỳ quyển HOÀNG-HOA-CƯƠNG — lịch-sử 72 người liệt-sĩ nước Tàu — Hồng-anh-thư-quán Caman xuất bản.

Chú ý ! Chú ý !

Ai là chủ tiệm bán thuốc bắc « CHÍN và SỐNG » nên tìm đến tiệm QUÂN-THẮNG ở đường CANTONNAIS N° 78-89 FAIFO là một nhà buôn bán thuốc bắc, tạp hóa, cước cáu, trừ danh từ xưa chí nay trải đã 30 năm dư trên đường kinh-tế, ai ai đều nghe tiếng ; Bán sỉ bán lẻ giá cả phải chăng, ai ở xa muốn hỏi giá cả gì, sẵn lòng trả lời ngay

Xin kính mời quý khách chiếu cố.

Chủ nhân kính cáo

QUÂN-THẮNG

SÁCH MỚI

Bản báo mới nhận tặng bốn quyển sách sau nầy :

1 — NHỊ-ĐỘ-MAI (Sự tích Hạnh-nguyên cống hồ) của ông Nguyễn-văn-Bân dịch thuật, Nam-kỳ Thư-quán Hanoi xuất bản, giá 0$60.

2 — VĂN-ĐÀN BẢO-GIÁM (quyển thứ ba) của ông Trần-trung-Viên sao lục, Nam-kỳ Thư-quán Hanoi xuất bản, giá 0$45.

3 — Le Français par vous-même (Pháp-học tự giáo) của ông Trần-thái-Chương soạn, Nam-kỳ thư-quán Hanoi xuất bản giá 0$30.

Xin có lời cảm ơn

T. D.

VIỆC THẾ GIỚI

Á-ĐÔNG

TRUNG HOA

Trung-Nga xung đột *Chiến-tranh chăng ? ?*

— Theo tin Thông-tấn-xã Nhật thì về mặt trận phía đông và phía tây đường Trung Đông có xảy ra những cuộc xung-đột quan-trọng. Thành Suifenho ở miền biên-giới Tàu bị đội-pháo-thủ và phi-cơ Nga bắn và ném tạc-đạn, hiện bị đốt cháy.

Đông-kinh 1° Septembre — Tin Mãn-châu cho biết rằng từ hôm ngày 7 quân-đội Trung-Nga cùng nhau xung-đột ở nhà ga xe lửa số 86. Có pai-cơ ném tạc-đạn xuống Bạch-nhĩ-gia-hồ, một quả bạo-phát ở sân nhà « Âu-châu khách-sạn », giết chết 3 người Nhật-kiều. Nhà ga, đường sắt, sở vô-tuyến-điện và sở điện-báo Bạch-nhĩ-gia-hồ bị hư hại cả. Bốn chục quân-lính Tàu và 20 người biện sự đường Trung-Đông phải tạc-đạn, kẻ chết, người bị trọng-thương. Sáng mai ngày 8, phi-cơ Nga lại ném tạc-đạn xuống nhà ga Maling, ở phía tây Bạch-nhĩ-gia-hồ. Ở trên sông Tùng-hoa có quân Tàu trấn-thủ, chiến-hạm Nga chở nhiều súng đại-bác đến cường-nhập.

Tin Cáp-nhĩ-tân nói rằng về vụ xung-đột ở Bạch-nhĩ-gia-hồ, tất cả 50 người bị thương và chết. Hiện nay sự vụ cục Hội-đồng quản-lý đường Trung-Đông đã dời đến nhà ga Maling, cách Bạch-nhĩ gia-hồ 50 ki-lô-mét.

Thái độ Nga. Mới rồi, ông Rikoff (chủ-tịch nhậm dân Ủy-viên-hội của chính-phủ Xích-Nga) diễn-thuyết ở nhà Quân-quan học-hiệu sơ-tư-khoa. Ông tự thuật tình-hình giao-tiếp của Nga với các nước tư-bản, có nói rằng có lẽ rồi đây, cuộc xung-đột Trung-Nga sẽ gây nên chiến-tranh. Kết-luận, ông khuyến-khích các vị quân-quan thanh-niên của quân-đội Xích-sắc nên dự-bị sẵn sàng mà đối-phó.

Điều kiện giảng hòa của Mạc-tư-Khoa. — Tin điện Thượng-hải nói rằng : Đại-sứ hai nước Trung-Nga ở Đức, cùng nhau trao đổi ý-kiến, rồi gửi điện trình về bản-quốc, vì thế chính-phủ Mạc-tư-Khoa khai kỳ hội-nghị ngoại-giao, kết-quả như sau nầy :

1 — Cắt nhượng cổ-phần đường Trung-đông 4.000 vạn đồng cho Trung-hoa. Trung-hoa phải chịu trách-nhiệm bảo-hộ cuộc an-toàn cả toàn-lộ về con đường ấy.

2 — Chức Cục-trưởng quyết không chịu nhượng bộ cử người Trung-hoa.

3 — Các Nga-kiều ở Tàu, sau khi tha ra, được hưởng cái pháp-luật bảo-hộ. Tàu không được khép vào tội tuyên-truyền cộng-sản.

4 — Bãi việc hoạt-động tuyên-truyền cộng-sản theo đường Trung-Đông

5 — Cứ chiếu theo tờ Trung-Nga hiệp-định năm 1924 không canh-cải.

6 — Chính-phủ sẽ phái Khắc-liệt-tư-Đông, cùng với Độc-phù-liệt-Phu qua Đức làm toàn-quyền đại-biểu, nay mai khai trình.

Ý kiến Nhật bản. — Bộ Quân-sự Nhật phát hiện một bản công-văn về vụ Trung-Nga xung-đột ; đại khái nói trong khi đợi chính thức điều-đình thì xung-đột xảy ra luôn. Tuy vậy, thái-độ Tàu không được kiên-quyết, vì hiện nay Tưởng-giới-Thạch chủ-tịch chính-phủ Nam-kinh không còn chút oai-danh gì nữa, còn Phụng-thiên cũng biết mình không thể hy-vọng vào Trung-ương làm hậu-thuẫn cho vững vàng được.

Đảng Cộng-sản bị bắt

Có tin Thẩm-dương cho biết rằng vừa rồi, ở Cáp-nhĩ-Tân, chính-phủ Tàu bắt 250 đảng viên Cộng-sản Nga. Về tình-hình tù-nhân Nga, theo lời Mễ-tuân-Lâm báo-cáo thì hiện số-mục những người bị giam ở Giang-bắc có đến 1.000, họ được chính-phủ Tàu đãi thị rất khoan-hậu, ngày ngày đều có bánh mì, đưa vào và cà-phê cho no đủ cả. Người ta nói so với cách Nga đãi thị Hoa-kiều thì khác nhau hẳn

Trung-Bỗ hiệp định

Bộ ngoại giao Nam-kinh mới phát biểu bản hiệp định Trung-Bỗ, về việc thu-hồi tô-giới Bỗ ở Thiên-tân. Hiệp định ấy ký-định ngày 31 Août, định rằng chính-phủ Nam-kinh sẽ giao khế ước vĩnh viễn cho các nhà có bất-động sản ở Tô-giới.

Trị ngoại pháp quyền

Theo tin thông-tấn-xã Tàu, bộ-trưởng bộ ngoại giao chính-phủ Quốc-dân mới chuyển-đệ cho chính phủ Mỹ một bản sứ điệp, phúc đáp lại bản công văn của Mỹ về trị ngoại pháp quyền. Trong sứ điệp ấy, chính phủ Nam-kinh tuyên bố rằng hễ Mỹ có chịu thủ tiêu pháp quyền thì Nam kinh mới nhận bảo hộ tính mệnh và quyền lợi của kiều dân Mỹ ở Trung hoa.

Sứ đoàn Pháp cũng đã nhận được một bản sứ điệp của Quốc phủ về trị ngoại pháp quyền. Quốc phủ viện dẫn rằng thể lệ chính trị và pháp luật hiện hành ở Trung hoa khác hẳn với hồi trước, vì chẳng Pháp đã phòng khi tất cả quyền lợi Pháp ở Thổ nhĩ Kỳ thì bây giờ đối với Trung Pháp cũng phải thừa nhận việc phế chỉ trị ngoại pháp quyền mới phải. Sau hết bản sứ điệp có nói rằng phần nhiều liệt quốc đã chịu bỏ độc quyền họ bắt đầu từ Janvier 1930 sắp đi, và yêu cầu cùng Pháp mở cuộc đàm phán để ấn định những điều kiện thủ tiêu trị ngoại pháp quyền

Các nhà đương cục đối với bất động sản của người ngoại quốc

Ở Hán khẩu, bọn cu ly tăng công cho sở Thị chính bắt đầu đánh phá những sở kiến trúc của công ty Hàng hải « Butterfield Sivire » (vị trí ở gần đường bến tàu), mà không thông cáo cho các nhà địa chủ biết. Những sở kiến trúc ấy, sở thị chính đã cùng các nhà địa chủ điều đình mà chuộc lại, song vì những điều kiện của sở Thị chính định ra bất lợi cho bọn địa chủ quá nên họ không nhận. Nay các nhà đương cục Tàu viện cớ mở một con đường đi ngang đó, nên họ lệnh đánh phá các sở kiến trúc đi.

Công sứ đoàn các nước rất lấy làm bất mãn về vụ nầy, nhứt là trong khi chính phủ Nam kinh cực lực phản đối trị ngoại pháp quyền. Họ mong sao nay mai, Quốc phủ sẽ tạ lỗi cùng công sứ Anh và bồi thường cho các nhà bị thiệt hại.

Tòa Kiểm-duyệt bỏ một đoạn

MỚI ĐƯỢC PHÉP MỞ MỘT TRƯỜNG TƯ-THỤC

CHUNG-ANH HỌC-HIỆU — HUẾ

Chúng tôi mới được phép Chính-phủ cho mở một học-hiệu tại Huế gồm những lớp tiểu-học (cycle primaire) và lớp bổ-tập (cours de perfectionnement). Chính-phủ lại có hứa rằng qua một năm thí-nghiệm thì chúng tôi có thể xin phép mở thêm ban cao-đẳng tiểu-học (cycle primaire supérieur). Sang năm chúng tôi sẽ hết sức lập nên ban cao-đẳng tiểu-học và nhà ký-túc (pensionnat) cho học-sinh ở xa.

Chúng tôi định : *I) Ngày khai giảng vào ngày 16 Septembre 1929.*

II) Học-phí

lớp dự-bị (cours préparatoire)	2$00
lớp sơ-đẳng (cours élémentaire)	2,00
lớp nhì (cours moyen)	2,50
lớp nhứt (cours supérieur)	3,00
lớp bổ-tập (cours de perfectionnement)	3,50

III) Rước thầy dạy đều là cựu học-sinh lớp tam từ niên trở lên và rước thầy có bằng-cấp cao-đẳng sư-phạm (professeur).

Nên chú ý. — Những ngài gởi thơ xin dạy, ngài được ngài không, chúng tôi đều đã có trả lời cả. Nay chúng tôi đã đủ số thầy dạy rồi. — Ông nào muốn hỏi đều gì hoặc muốn xin học, xin mời đến học hiệu Chung-Anh gần máy điện và tu viện Redemptoriste. Ngài nào ở xa xin gởi thơ cho :

Monsieur le Directeur

de l'Institution CHUNG-ANH — HUẾ

Tin báo

Có bão to, ở độ 160 hải-lý về phía Đông, Đông-bắc Tourane, thổi theo khoảng giữa hướng tây và Tây-Tây bắc, đi ngang ven bờ Trung-kỳ (vào khoảng Tây-bắc Tourane) và phía nam vịnh Bắc-kỳ.

CAM TÍCH TÁN

(Thuốc bột sán lãi hiệu con BƯƠM BƯƠM)

Xét trong lẽ thường trẻ em khi biết đi biết chạy thì hay ăn bậy, tránh sao khỏi bệnh nầy bệnh kia nhưng thường lại hay sinh sên lãi, nước da vàng, ốm yếu, bụng nổi gân, hay đau bụng mà khóc tối ngày, làm biếng ăn, hoặc ăn nhiều quá mà không biết no, hoặc tiêu ra bọt, ấy rõ ràng là bệnh Cam-tích, nếu dùng thuốc không hay đã tốn tiền mà lại hại cho trẻ em nữa.

Bổn dược phòng không nệ chút công mọn, nên mới ra công tìm kiếm nơi các miền Danh-sơn bên Trung-quốc, chế luyện ra và thí nghiệm đã lắm phen mới thành được thứ cam-tích tán nầy rất nên hiển hiệu, qui ông qui bà có em cháu nếu có các bịnh nói trên đây thì nên cho nó ăn, dầu mà không bệnh thì càng bổ ích. *Mỗi gói giá là 0$10*

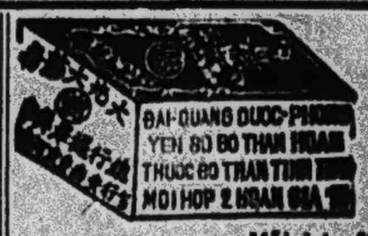

YẾU-SƠ BỔ THẬN HOÀN

Mỗi hộp 1$00, 12 hộp 10$00

Nếu qui vị thấy đau lưng, mỏi gối, tứ chi mỏi mệt, không muốn ăn uống, lâu ngày không có con, không muốn gần đàn bà, hoặc là ăn nằm với đàn bà không được như sở nguyện, tinh khí lỏng và mau ra, ban đêm thường hay đi đái mót, ấy là chứng bại thận rõ ràng. Hãy mau dùng thứ « YẾU SƠ BỔ THẬN HOÀN hiệu BƯƠM-BƯƠM » thì thấy hiệu nghiệm liền.

NAM-TRUNG-BẮC CAO-MÊN và LÀO xứ nào cũng có bán và có quyển sách thuốc để cho không.

ĐẠI-QUANG-DƯỢC-PHÒNG 46 Đại-lộ Tổng-Đốc-Phương CHOLON (Namkỳ) 47 Phố hàng Đường HANOI (Bắckỳ)

Muốn biết những việc hay, việc mới, việc lạ, của đàn bà nước ta, nên xem quyển

NAM-QUỐC NỮ-LƯU

南國女流

của ông SỞ-CƯỜNG soạn

có bán tại báo Tiếng-Dân, và hàng sách các nơi.

AU-CHÂU

ĐỨC

Đức Pháp giao-thiệp

Nội Các Đức đã cử phái viên nguyên bộ trưởng bộ Quốc vụ là Von Simson sung chức tổng trưởng của đại biểu đoàn Đức, đi dự cuộc đàm phán Đức Pháp về vấn đề bạt Sarre, đến tỉnh kỳ sau sẽ khởi hành.

Cộng-sản và Ra xít xung đột

Chiều thứ ba 10 Septembre, ở miền lân cận châu thành Bá lâm, đảng viên cộng sản xung đột cùng phái Ra xít. Cảnh sát phải can thiệp, bắt 8 người chết, 3 người bị thương.

Đàn áp phong trào khủng bố

Tòa Liêm phỏng bết sức điều tra về những kẻ chủ động cuộc vận động khủng bố gần đây, nay đã có kết quả, bắt bớ rất nhiều. Trong số người bị bắt có người nghị viên Ra xít tên là Nikels, trước kia làm lãnh tụ đảng Quốc gia ở miền thượng du Xi lê gi, và nhân viên giúp việc ở nhà báo Quốc-gia chủ nghĩa ở một huyện hạt Siearvig ở Hamboarg, có lấy được một cái bạo liệt cơ — Theo tin sau cùng, những người bị bắt bị thẩm vấn trong 24 giờ đồng hồ, trước họ nhất thiết không chịu trách nhiệm về cuộc vận động khủng bố, nhưng chung cục đã thu nhận cả số người bị bắt nay đã đến bốn mươi, nay mai có lẽ sẽ bắt thêm nữa.

ANH

Anh Nga giao-thiệp

Chính-phủ Anh lan đã gởi cho chính phủ Xô-viết một bản sứ điệp, nói Anh biểu đồng tình cùng Nga về việc định ngày khởi hành đàm phán và ấn định thể thức Anh Nga giao thiệp.

Tài binh

Cuộc đàm phán tài binh hai nước Anh, Mỹ gặp phải nhiều nỗi rắc rối, theo lời phê bình của báo giới thì có lẽ hai bên sẽ hạn-chế ngạch tuần dương hạm mà thôi còn về vấn đề tổng tài binh thì không bàn đến.

Theo « Thời báo » Anh, hiện tình đàm phán như thế này:

1° Anh lan được nhận cho Hoa kỳ được quyền kiến trúc tuần dương hạm 1.000 tấn nhiều hơn số mục do Hội nghị Hoa thịnh đốn đã định.

2° Hoa kỳ chịu cho Anh được quyền khuếch trương số tuần dương hạm, tổng ngạch, số tấn cao hơn hải quân Hoa kỳ. Song Mỹ chưa thỏa hiệp cùng Anh về việc định tổng ngạch số tấn ấy và tổng ngạch số tuần dương hạm 6.000 tấn và 10.000 tấn.

Nghe đâu Anh lan đề nghị rằng nếu Mỹ chịu để Anh đóng 50 chiếc tuần dương hạm thì Anh sẽ thuận cho Mỹ có quyền đóng 15 chiếc 10.000 tấn (không kể 10 chiếc 1.500 tấn hiện đã đóng xong). Nhưng Mỹ chưa lấy làm mãn nguyện (*Khi đảng « Lao-động » mới lên lo chức Nội các thì tài binh, tài binh rầm rộ lên, đến nay mới rõ một là đảng Lao động cũng « tài binh mốt mới » nghĩa là hạn định số chiến cụ sắp kiến trúc thêm « Lao động » mà thôi, nói gì nước Mỹ: Mỹ tuy là lò quốc ông Kellog, song mấy lần nay họ vẫn cho thiên-hạ biết rằng mình chỉ nói tài binh cho « khoái khẩu » đấy thôi!*)

THỤY-SĨ

Hội-nghị Quốc-tế liên minh

Hội-nghị thường-niên thứ 10 của Q. T. L. M đã khai-mạc ngày 2 septembre. Hội nghị cử ông Porcaghi (Ba-lê) làm chủ-tịch. Tiếp đến một dãy diễn-văn; theo lệ thường tán-dương hòa bình, xung-đột Q. T. L. M.

Kế đó ông Briand đề-xướng tổ chức một « kinh tế liên hàng » (fédération économique) gồm liệt quốc Âu-châu, được nhiều nước tán đồng. Hôm sau ông mới đại biểu 27 nước đến dự yến, để có cơ-hội bàn-luận về đề án ấy. Kết-quả đại-biểu các nước sẽ lấy bản ngoại-giao thuyết-minh thư làm căn cứ, mà trung cầu ý kiến chính-phủ mình rồi báo cáo lại cho Q. T. L. M. Ngoại-giao nhân đến Ủy-viên-hội Nga có điện cho Q. T. L. M biết rằng đối với đề án Briand, Nga không tán-thành và trong cuộc kinh tế chiến-đấu Âu-Mỹ, Nga sẽ giữ thái-độ trung-lập; lại nói Nga không biết gì đến Quốc-tế Pháp-đình, Hội-nghị Lefayo gì cả.

Không-khí hội-nghị bế-mạc, duy có đại-biểu Hoàng-gia-lợi là phản-đối những điều khoản của Hòa-ước Versailles, cho nước tổ quốc ông chịu thiệt-hại quá đỗi và chính phủ Hoàng-gia lợi sẽ tận lực mà khôi-phục thế-lực mình.

LỜI BÁ CÁO

« Tôi có thằng con trai 20 tuổi tên là Trần-như-Ý, tức Dê, thiệt là bất hiếu, tôi hết sức răn dạy mà nó cứ thói cũ không chừa, bất tùng giáo hóa, làm cho cha mẹ tốn phí rất nhiều, cứ theo hoang đàng cờ bạc, tôi hết sức trừng trị cũng không nổi, vậy nay tôi đã từ nó rồi, xin bá cáo cho bà con cô bác biết. Tự hậu ai có chuyện gì với nó hoặc cho nó vay mượn thì mặc nó, tôi không biết đến nữa, không chịu quy trách nữa, xin bà con nhớ cho.

TRẦN-HỮU-TUỆ

Lãnh-binh du Thanh-Hóa

DỜI CHỖ Ở

Nhà Dân-Trí-Thư-Xã của tôi trước kia ở Ngã-năm, Rạchgiá

Vì Ngã-năm chưa có giây-thép nên thơ từ chẳng đặng mau.

Nay tôi định dời qua Châu-thành Cầnthơ, gần nhà giây-thép cho tiện bề giao-thiệp.

Sẵn dịp chúng tôi có đặt bộ biên-tập, mỗi tháng xuất bản 1 kỳ, định lệ bán năm 24 quyển giá 5$.00 nửa năm 12 quyển giá 3$.00

Vậy từ đầu tháng Octobre 1929 sắp về sau, Quí Độc-giả có gởi thơ mua sách hoặc thơ từ chi riêng xin đề:

Monsieur PHAN ĐÌNH-LONG
Directeur du DÂN TRÍ THƯ-XÃ
Boulevard Caikhế CẦNTHƠ (ville)

TIỂU-THUYẾT !

TIỂU-THUYẾT !

NGẠC-ÁM THUYẾT-BỘ TÙNG-THƯ — là một thứ tùng-thư chỉ riêng một mặt tiểu-thuyết; ấn-hành mỗi năm bất câu mấy quyển, dày mỏng nhiều ít, không chừng, nhưng cộng cả phải có ngoài 600 trương giấy. Giá bán đồng niên 2$50, trả trước, khỏi cước. Lại có phụ thêm một quyển luận-thuyết biếu cho quí khách ai đã mua năm.

Hiện đã bắt đầu từ tháng Août 1929, đã in ra một quyển nhan đề là DUYÊN-THƠ.

Qui khách ai mua năm xin do chủ-nhơn là Monsieur VÕ-LIÊM-SƠN, gần chùa Từ Đàm — Huế

Các qui hiệu sách, ai muốn mua buôn, hoặc nhận bán, hoặc làm đại-lý, xin gửi thư công chỗ-nhơn thương lượng.

NGẠC-ÁM chủ nhơnkính cáo

Thủy Cơ! Thủy Cơ!

Nước ta công nghệ chưa mở mang, đương còn trông cậy về nghề nông, mà làm ruộng không có nước thì có khác gì đánh bạc với trời. Như ở Quảng-nam ruộng đất tuy đã có đôi sở máy dẫn thủy nhập điền nhưng phần nhiều nơi đương còn thiếu nước, vì thế ruộng chỉ làm được một mùa, lấy gì cho đủ ăn, khi hạn thì lúa chết, khi lụt sớm thì lúa rục, người làm nông chỉ trông cậy vào trời.

Vì thế, chúng tôi đã ra công lập thêm một sở dẫn-thủy nữa ở Phước-Lộc (Điện-sơn) nay đã thành rồi, máy đã chạy, nhưng vì tư-bản đang còn ít không thể làm thêm ra chỗ khác nữa, để giúp nhà nông, vậy chúng tôi xin bá cáo cùng đồng-bào, ai có nhiệt tâm về nghề nông xin góp thêm vốn với chúng tôi, trước là được lãi sau là giúp cho nghề nông ta mau được phát đạt vững vàng thì chúng tôi lấy làm may lắm. Xin đồng-bào tán thành cho.

Ngài nào muốn hỏi việc gì xin viết thơ cho M. NGUYỄN-LIỆU Hàng-tá Village Quảng Huế-Đông Huyện Đại-Lộc *Quảng-Nam — Faifoo*

PHƯỚC-LỘC THỦY CƠ HỘI
vô danh hội xã vốn 10.000$
Kính cáo

TAM KỲ THƯ QUÁN

BÁN { *Tiểu thuyết, sách học*
Nhật báo
Giấy bút . . . . .

Các nhà trước thuật muốn gửi sách bán, xin viết thơ thương lượng với:

M. NGUYỄN-PHÚ-KỲ
propriétaire de la librairie Tam-kỳ
Avenue Maréchal Foch VINH

Phải nên phòng trước

Khi trời quá độc, vậy chúng ta mỗi nhà phải nên phòng bị mà mua ít nữa là một hộp:

CẤP CỨU THỦY TÀ

của hiệu **THAM-THIÊN-ĐƯỜNG**. *Thiệt là một thứ thuốc rất thần hiệu đã cứu được nhiều người.*

Giá mỗi hộp chỉ 0$.80

Ở Trung-kỳ ngài nào muốn mua thuốc cao, đơn, hoàn, tán của Bản-hiệu hay muốn làm Đại-lý, xin cứ viết thơ cho ông

TRẦN-KIÊM-QUÁN
Đại-lý độc-quyền ở Trung-kỳ
Rue Đông-ba — HUẾ

THAM-THIÊN-ĐƯỜNG
HAIPHONG

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

188 140, Bd Tổng-đốc-Phương CHOLON

Bổn hiệu buôn sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng ... Thượng ... thứ lụa tranh, xuyến, trưu, cẩm nhung, cá ... thêu nhiều kiểu, nhiều màu tuyệt đẹp.

Trở bán sỉ và lẻ đủ thứ màu nhuộm của hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bổn hiệu chế tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$.75 tại bổn hiệu mua sỉ có huê-hồng.

Bổn hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương-nghị

TÂN-LỢI
188-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

BẮC NINH

BỆNH QUI DA CÓ THUỐC TIÊN

Nếu ai mắc phải bệnh LẬU hay DƯƠNG MAI mà đã uống thuốc khắp cả mọi nơi rồi, 4 cái không khỏi, thì nên uống ngay thứ thuốc của hiệu HOÀNG-VĂN-ÍCH ở nhà 67 phố Hàng Bồ, tỉnh Bắc-ninh, bệnh thế nào cũng phải khỏi, có tốt mạc, mà đường sinh dục vẫn để như thường, mà người không có mất một mặt thì nào gọi là có, vẫn đi uống được như thường, đi lại như thường, uống tự nhiên là khỏi, hai thứ thuốc nầy hiệu đã nổi danh tiếng khắp thế giới, ai cũng biết rằng hai môn nầy hay có một, thiệt thì hẳn không giám nói khoe. Thuốc lậu 1 p. 00, dương mai 1 p. bổn hiệu giữ cách lính hàng giao ngân. Bổn hiệu lại có thứ thuốc đau mắt giá, có nhiều cô, hay mắt đỏ mà đang thứ nóng chỉ nói hàm ... khỏi hẳn, thứ thuốc nầy lẽ chiếu có hàng cọn người khỏi rồi, giá 0 p. 15 một lọ. 2 thứ thuốc nầy gởi bán tại M. Lê-văn-Thân số nhà 280 Rue Espagne Saigon, Phú-Hà số nhà 67 Rue des médicaments phố hàng bồ Hanoi, Hoành-Phàm-Chính, chợ Quảng hiệp thành, Phú-Nhơn par Quảng-Ngãi cũng nói có đăng thì mấy bất cho bổn hiệu nó thật.

Mới về Hàng rét bán buôn và lẻ đủ đạ kiểu "Tirard Delion, Mossant"

Cols "Noveltex & Unitex"
Cravates & Nœods de luxe
Giầy Cao xu đen
Tất chân và tay đủ mùi

DUC-XUONG
N° 52 Rue des Cantonnais
Hanoi TONKIN

TIẾNG ĐỒN VANG

Giầy AN-THÀNH vừa đẹp, vừa tốt. Ở đâu?

37 Phố hàng Đào HANOI

Giầy Annam mặt để da tây mũi tang lót lang, giá bán 3$00 một đôi. Mặt da tây đế Crêpe 3$50. Mặt bọc lăng đế Crêpe 4$50. Mặt bọc lăng đế da tây 3$80.

Các đồ bằng da: Porte-feuille, valise, yên ngựa, cặp sách, 3 ngăn bằng da crocodile có khóa 12$00 một cái, da jaune mềm 7$00, da Hồng-Kông 4$00. Vậy xin kính mời các ngài chiếu cố cho, bổn hiệu rất lấy làm hân hạnh vô cùng.

AN-THÀNH 37 *Phố hàng Đào* HANOI

Hiệu ảnh nào lớn nhất

Đối với các nước Âu-Mỹ thì chưa dám nói, nhưng ở trong cõi Đông-Pháp này thì có hiệu HƯƠNG-KY PHOTO là lớn nhất và có danh-tiếng nhất mà thôi.

THUỐC THIÊN-THỜI CHO KHÔNG

Hiệu thuốc « TẾ-CHÚNG-TẤT-THẮNG-HOÀN » của tiệm thuốc bắc MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG ở thành phố SOCTRĂNG.

Hoàn thuốc nầy Tiểu-hiệu chế ra hơn 4 năm nay đã được sở Thái-y-Viện chứng nghiệm, có gởi cho khắp cõi Đông-Pháp, đâu đâu mạnh đó, hằng ngày đều có thơ gởi tới xin thuốc và đề lời minh tạ.

Hoàn thuốc nầy Tiểu-hiệu chế ra để cho không, ở gần thì do nơi Tiểu-hiệu mà xin, bất luận kẻ quen người lạ ban đêm, ban ngày, khi nào bổi đến thì Tiểu hiệu cho liền; còn ở phương xa muốn dùng hoàn thuốc nầy, gởi thư tới để chỗ ở cho rõ ràng, Tiểu-hiệu sẵn lòng gởi tới cho liền, khỏi tốn chi cả. Cách đúng có tọa vẽ sẵn sàng. Còn chư quí-vị hảo-tâm, muốn mua năm, mười đồng, để bố thí làm phước, xin mua Mandat gởi đến thì Tiểu-hiệu cũng bán nhưng chỉ tính đã vốn tiền thuốc, còn công cáng và sở phí gởi thuốc thì Tiểu-hiệu chịu.

Kính cáo

MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG
Pharmacie Annamite N° 80 rue de Daingai Soctrang

P. S. — Tiểu-hiệu có bán đủ các món thuốc sống, thuốc chín, cao, đơn, hoàn tán, và làm đại-lý cho các nhà thuốc có danh trong cõi Á-Đông, lại có trữ bán thuốc «Từ-Ngọc Liên» (HANOI) của người Annam chế tạo ra, rất hiệu nghiệm. Trong tiệm sẵn có danh-y coi mạch bốc thuốc, tiện cho chư quí vị trong tức cần dùng.

CÁC HIỆU BUÔN TO ĐỀU CÓ BÁN LẺ CẢ

宏發京烟各省大商店均有代售

HÃNG THUỐC NORMALE

L. SARREAU

LÀ HÃNG-THUỐC ĐÁNG « TIN-CẬY » HƠN HẾT

Vì thuốc bán rất Tinh-khiết và Hảo-hạng;

Ở xa mua thuốc thì gởi mau mắn và kỷ-lưỡng;

Catalogue y-dược Bác-sĩ RUDY gởi cho không,

Xin hỏi tại:

N° 119-123 rue Catinat SAIGON

Sáo rất đẹp làm bằng trả xâu cườm đã màu để dùng làm màn cửa. Giá mỗi thước vuôn (m2) 3$50 giá hạ. Qui ông, Qui bà muốn làm từ 10 thước vuôn làm bề ngang sắp lên và bề dài bao nhiêu, xin viết thơ thương lượng với ông LÝ-XUÂN-HÒA đường Đỗ-Hữu-Vị TOURANE.

STORE TOURANAIS

NAM-KỲ TAM-THÀNH-DƯỢC

TRỪ-TÊ, BỔ-HUYẾT, GIẢI-LAO?

Hiệu TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG HOCMON

TẾ-CẤP PHÒ-NGUY TAM-THÀNH-DƯỢC

Có ba thứ thuốc hay, đã giúp được nhiều bịnh mạnh nên gọi là TAM-THÀNH-DƯỢC

1 Thần hiệu tế bại hoàn « Kính cáo đồng bào ai mắc bịnh hoàng tế bại suội nhức mỏi cách thế nào mau mau gởi thơ đến bổn hiệu TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG Hóc-môn kiếp lấy. thuốc trừ tê mà uống thì ít được mạnh giỏi, giá mỗi hộp 1$20 Vì như có kẻ nghèo nàn không tiền mà vươn lấy bịnh tê, lập tức viết thơ đến bổn hiệu TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG vui lòng gởi thuốc cho không.

Quyết « Bất thực Ngôn »

2 Sĩ lao bổ tạn hoàn, là thứ bổ tinh thần cho qui ông qui Thầy, qui Học sinh bổ phổi trừ ho, hoặc đi tinh mệt mỏi; bổ não giải trí. Giá mỗi hộp 1$00

3 Điều kinh bạch đái hoàn, Quí-cô, qui Bà dùng bổ huyết điều kinh và trừ Bạch-Đái hay trừ xây xẩm, hết xót ruột, hết nhức mỏi, đang tư nhuận da thêm rất hay mỗi hộp 1$00.

Bổn hiệu có chế LÃO-THỤC-ĐỊA (cửu chưng cửu sái) LỘC-GIÁC-GIAO nấu kỹ thượng hạng, để làm tê, hoặc đang thon mà uống bổ, mỗi lượng giá 1$00.

Thưa qui vị đồng bào 3 thứ thuốc nói trên đây, còn là tánh chất cao lương phong vị tinh chế; THÍNH qui Cô, qui Thầy dùng mà bổ dưỡng thì ít được khương cường qui thể thấy linh nghiệm chẳng hề sai.

CÁCH GỞI: *Mua thuốc, thơ, hoặc Mandat thì đề ngay:*

M. TRƯƠNG MINH Y *Directeur TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG,*
N° 4 *Rue de la Gare* HÓC-MÔN (*GIA-ĐỊNH*)

Qui ngài có mua bao thứ thuốc đây, xin nhớ mua mandat gởi trước còn tiền cước về bổn hiệu. *Muốn đến bổn hiệu do ngay bến xe lửa đến.*

Thánh dược nước nhà Đồng-bào huệ cố?

IMPRIMERIE TIENG-DAN — HUE

DIRECTEUR GÉRANT: HUỲNH-THÚC-KHÁNG

TIENG-DAN ANNAM — HUE